

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Nykyisiä rahoitusmalleja ja monikanavaista rahoitusta on hyödynnetty asiakaslähtöisesti. Toimintamallia on rakennettu pitkäjänteisesti ja tuloksena on syntynyt alueellisia osaamiskeskuksia. Nykymalli on toimiva ja joustava, eikä yhteen rahoituskanavaan siirtyminen tuo kehittämisedellytyksiä, vaan vaikuttaa pelkästään säästötoimelta tilanteessa, jossa jo pelkästään demografiset tekijät puoltavat sitä, että maahanmuuttajien kohderyhmän palvelut tulisi varmistaa ja rahoitusta ohjata tähän nykyistä enemmän. Monikanavainen rahoitusmalli on vakiintunut, eikä ole aiemminkaan muodostunut ongelmaksi, päinvastoin. Vapaan sivistystyön toimijat ovat löytäneet paikkansa palvelukentältä ja tuottavat joustavia palveluja hyödyntäen omaehtoisen opiskelun palvelukokonaisuutta, joissa tavoitteet kokonaisvaltaisesta kotoutumisesta toteutuvat kiistatta olennaisesti paremmin kuin monilla muilla palveluntuottajilla. Miksi tämä pitää vaarantaa? Miksi muutetaan toimivaa kokonaisuuksi? Tässä on kyse riskistä, ei mahdollisuudesta. Lausunnon kohteena olevat laaja-alaiset ilmiöt kuten kotoutuminen ja työllistyminen ovat yhteisiä haasteita. Monikanavainen rahoitusmalli voi parhaimmillaan edistää myös alueellista yhteistyötä ja erityisesti yhteistyötä ministeriöiden välillä. Uhkana on valtionhallinnon perisynti, siiloutuminen, jolta kuntatoimijakaan ei ole turvassa. Lisäksi kun näkökulmana on hyvän hallinnon periaatteet ja ennakoitavuus, ei näin suuria muutoksia ei tulisi esittää tällä aikataululla.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Säästöt, aiempaa nopeampi kotoutuminen, kielen oppiminen ja työelämälähtöisyys ovat tavoitteita, jotka eivät yksinkertaisesti voi toteutua samanaikaisesti. Kotoutumisen kehittäminen edellyttää riittäviä resursseja ja aiempaa laadukkaampia palveluja, jotka ulottuvat sinne työpaikalle saakka. Kun lisäksi huomioidaan heikko työllisyyskehitys on muodostumassa tilanne, jossa kunnat ovat saaneet uusia lakisääteisiä tehtäviä mutta ei riittäviä voimavaroja tehtävän laadukkaaseen hoitamiseen.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

-

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Lienee tarkoituksenmukaista ja tehokasta laatia suunnitelma ja arvio palvelutarpeesta samanaikaisesti. Huolta herättää kuitenkin se, miten laadukkaasti tässä onnistutaan suhteessa käytettävissä olevaan aikaan, etenkin tilanteessa jossa palvelutarvearviossa on havaittavissa rooli ja tarve hyvinvointialueen vastuulla oleviin toimintoihin. Muutoinkin hyvinvointialueella on suuria vaikeuksia tunnistaa omaa rooliaan maahanmuuttajan palveluprosessissa. Tähän tulisi kiinnittää huomiota nykyistä enemmän.

Muut huomiot

Varsinaista norminpurkua sillä tavoin, että toimintaedellytykset ja harkintavallan käyttö ruohonjuuritasolla paranisivat ei ole havaittavissa ainakaan riittävässä määrin. Työllisyyspolitiikassa jos missä olisi kunnianhimoiselle norminpurulle iso tilaus. Kun nyt palvelujen järjestäminen on siirretty kuntien vastuulle, on normienpurkuun tartuttava jatkossa vahvemmin. On selvää, että kotoutuminen on ja pitää olla vahvasti kotoutujan vastuulla. Ympäröivän yhteiskunnan ja sen toimijoiden tulisi auttaa tässä vaativassa prosessissa. Tässä ehdotetut muutokset eivät kunnan näkökulmasta lisää mahdollisuuksia tukea kotoutumista.

Rintala Ilkka
Seinäjoen kaupunki - TyöLakeus